

IGLENE UŠI, DEVA I DEBELO UŽE¹

Enes KARIĆ

Fakultet islamskih nauka Univerziteta u Sarajevu
eneskaric@yahoo.com

SAŽETAK: U ovom poglavlju raspravljamo o različitim mogućnostima prevođenja Kur'āna, na primjeru sure *Zidine / Al-A'rāf*, 7:40., a u tijesnoj vezi s načinima prevođenja toga āyata u evropskim i zapadnim prijevodima Kur'āna. Izvor razlika u prijevodima nastaje u razumijevanju i tumačenju riječi *al-ġamal* (الْجَمَل – deva), jer se ta riječ može konsonantizirati i vokalizirati i na ovaj način: *al-ġummalu* (الْجُمَّل), što znači “debelo usukano uže”. Evropski i zapadni prijevodi Kur'āna koje smo ovdje konsultirali, opredjeljuju se za jednu ili za drugu mogućnost razumijevanja ovog mjesta 7:40. U ovom radu naveli smo nekoliko izvornih arapskih tekstova iz klasičnih komentara Kur'āna iz kojih se vidi da su ova dva osnovna načina razumijevanja 7:40., uzimana u obzir i da, uglavnom, nisu smatrana nekompatibilnim.

Glavne riječi: *Al-ġamal* (deva), *al-ġummal* (debelo usukano uže), konsonantiziranje Kur'āna, vokaliziranje Kur'āna, poređenje kao stilska figura, sarkazam svetoga teksta

Muhammad Asad:
“Verily, unto those who give the lie to Our messages and scorn them in their pride, the gates of heaven shall not be opened; and they shall not enter paradise any more than a twisted rope can pass through a needle’s eye...”² (Asad, 1964:273)

Seyyed Hossein Nasr:
“Truly those who deny Our signs and wax arrogant against them, the gates of Heaven shall not be opened for them, nor shall they enter the Garden till the camel pass through the eye of the needle.”³ (Nasr, 2015:421)

Uvod

Āyat u suri *Zidine / Al-A'rāf* (7:40), u kojem se govori o “nebeskim

kapijama” koje se neće otvoriti onima koji poriču Božije znakove i dokaze, i koji se spram tih znakova ohole, bio je predmet različitih prijevodnih rješenja u zapadnim i evropskim prijevodima Kur'āna. Taj āyat u izvorniku Kur'āna glasi:

إِنَّ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا وَاسْتَكْبَرُوا عَنْهَا
لَا تُفْتَحُ لَهُمْ أَبْوَابُ السَّمَاءِ وَلَا يَدْخُلُونَ
الْجَنَّةَ حَتَّىٰ يَلِجَ الْجَمَلُ فِي سَمِّ الْخِيَاطِ، وَ
كَذَلِكَ نَجْزِي الْمُجْرِمِينَ .

“Doista, onima koji Naše Znakove budu poricali i koji se spram njih oholo budu držali, nebeska vrata otvorena neće biti, a prije će i deva kroz iglene uši proći negoli što će takvi u džennet ući! Eto,

oholosti, vrata nebeska neće biti otvorena; i oni neće stupiti u raj baš kao što ni debelo usukano uže neće proći kroz iglene uši.” (*Zidine / Al-A'rāf*, 7:40).

³ “Doista, onima koji Naše znakove budu

tako kažnjavamo grješnike Mi.” (*Zidine / Al-A'rāf*, 7:40)

Prema velikom broju klasičnih komentara Kur'āna, ovaj āyat, 7:40, moguće je razumjeti i, sljedstveno tome, prevesti najmanje na dva načina. Ključni redak ovog stavka jesu riječi koje u nevokaliziranoj formi glase ovako:

و لا يدخلون الجنة حتى يليج الجمال في
سم الخياط...

A u ovom ključnom retku, ključna riječ je (u nevokaliziranoj i negeminiziranoj formi) الجمال. Kao što ćemo vidjeti domalo dalje, prema komentarima Kur'āna (*Az-Zamahšari*, Ibn Kaṭīr, Ismā'īl Ḥaqqī al-Burūsawī...), riječ الجمال moguće je čitati unutar

poricali i koji se spram njih oholo budu držali, nebeska vrata otvorena neće biti, a prije će i deva kroz iglene uši proći negoli što će takvi u džennet ući!” (*Zidine / al-A'rāf*, 7:40).

¹ Rad predstavlja dio iz knjige *Hermeneutika zapadnih prijevoda Kur'āna*. Djelo je u pripremi.

² “Zbilja, za one koji lažnim smatraju Naše poruke i koji ih preziru u svojoj

dvije osnovne vokalizirajuće forme, kao *al-ğamalu* (الْجَمَلُ), što znači 'deva', ili kao *al-ğummalu* (الْجُمَّلُ), što znači 'debelo usukano uže'. (U ovoj drugoj vokalizacijskoj formi prisutna je i geminacija ili *tašdid*). U dionicama koje slijede u ovom eseju, razmotrit ćemo neka prijevodna rješenja ovog mjesta 7:40., kao i komentatorska mišljenja o tome koje bi čitanje (*qirā'at* – قِرَاءَةٌ) ovog mjesta bilo bolje prihvatiti.

1. Komentatorsko priznanje oba čitanja: *al-ğamalu* (الْجَمَلُ – deva) i *al-ğummalu* (الْجُمَّلُ – debelo uže)

Komentari Kur'āna bez poteškoća detektiraju oba čitanja: i *al-ğamalu* (deva) i *al-ğummalu* (debelo usukano uže). Ovo mjesto u Kur'ānu nije jedino koje donosi jednu slikovitu predodžbu (*tašwir* – تَصْوِيرٌ) koja, na uvjerljiv način, govori o onom što je apsolutno nemoguće da se zbude. Dakle, prije će *deva* (ili *debelo uže*) proći kroz iglene uši, negoli što će takvi [poricatelji Božijih znakova] u Džennet/raj ući! U hermeneutici i egzegezi Kur'āna općenito je prihvaćeno da u nadnaravnost kur'anskog postava (*al-i'ğāz*) spada i to da Kur'ān ima sedam, deset ili četrnaest čitanja njegove suglasničke okosnice (*ductus*). Islamsko je polazište da su sva ta čitanja primljena od prvog ljudskog recipijenta Kur'āna, Božijeg poslanika Muhammeda, a.s. On je sva ta čitanja dobio reuelacijom ili Objavom. Ova čitanja (*qirā'at* – *the readings of the Qur'ān*) prvo su širena u usmenim, a zatim u pisanim formama. Muslimanska zajednica pomno ih je zapamtila i zapisala. Čitanja Kur'āna tu knjigu pokazuju kao neopisivo raskošnu, kao štivo koje buja velikim brojem značenja i dubina.

Vratimo li se āyatu (7:40), jedan njegov dio u nevokaliziranoj formi:

ولا يدخلون الجنة حتى يلج الجمل في
سم الخياط ...

istovremeno sadrži (ili naporedo implicira) obje qirā'atske predispozicije, i *al-ğamalu* (deva) i *al-ğummalu*

(debelo uže), a sam Az-Zamaḥšari je sklon tome da otkrije još neke qirā'atske mogućnosti.

Naime, Az-Zamaḥšari, koristeći se svojom egzegetskom terminologijom, donosi sljedeće mogućnosti različitih čitanja riječi (الجمَل):

A) Ibn 'Abbās čita riječ (الجمَل) na oblik *al-qummal* (الْقُمَّلُ), to jest *al-ğummal* (الْجُمَّلُ) [u značenju *debelo čvrsto uže*].

وَقَرَأَ ابْنُ عَبَّاسٍ: الْجَمَلُ يَوْزَنُ الْقُمَّلُ

B) Sa'īd ibn Ġubayr čita riječ (الجمَل) na oblik *an-nugar* (النُّغَارُ), to jest *al-ğumal* [u značenju *brodsko uže*].

وَقَرَأَ سَعِيدُ ابْنِ جُبَيْرٍ: الْجَمَلُ يَوْزَنُ
النُّغَارُ

[Ovdje napominjemo da Az-Zamaḥšari poseže za riječima iz arapskog jezika, npr. *al-qummalu* /sitni krpelji/ i *an-nugaru* /ptiče, vrapče/, kako bi oblicima arapskih riječi koje su frekventnije objasnio one riječi Kur'āna koje su manje frekventne].

Iz ovih i drugih qirā'atskih mogućnosti, Az-Zamaḥšari daje prioritet obliku *al-ğummalu* (الْجُمَّلُ) u značenju debelog, čvrsto usukanog užeta. Prepričamo li Az-Zamaḥšarija, on smatra da je predodžba o debelom užetu i nemogućnosti da ono prođe kroz male iglene uši mnogo snažnija i dojmljivija, nego li predodžba o devi koja prolazi kroz iglene uši! U tom smislu, pozivajući se na ranog komentatora Abdullāha ibn 'Abbāsa, on kaže:

وَعَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: إِنَّ اللَّهَ
أَحْسَنُ تَنْشِيهَا مِنْ أَنْ يُشَبَّهَ بِالْجَمَلِ،
يَعْنِي أَنَّ الْجَمَلَ مُنَاسِبٌ لِلْخَيْطِ الَّذِي
يَسْلُكُ فِي سَمِّ الْإِبْرَةِ، وَالْبَعِيرُ لَا يُنَاسِبُهُ ...

“Bog je Onaj koji daje ljepša poredjenja od ovog poredjenja sa devom! To jest, uže je podesno

da se spomene za konac koji prolazi kroz iglene uši, dok kamila nije [podesna da se spomene].”

Pa ipak, Az-Zamaḥšari napominje za oblik *al-ğamalu* (الْجَمَلُ) u značenju deve “da predstavlja čitanje koje

je svijet prihvatio i ono je češće. Jer, iglene uši su primjer za prolaz koji je tijesan. A i na arapskom se kaže: “Tješnje od iglenih ušiju!”.

...إِلَّا أَنْ قِرَاءَةَ الْعَامَّةِ أَوْقَعُ لِأَنَّ سَمَّ
الْإِبْرَةِ مَثَلٌ فِي صَبِيحِ الْمَسْلُكِ، يُقَالُ:
أَضِيقُ مِنْ حُرْمِ الْإِبْرَةِ ...

Napokon, Az-Zamaḥšari zaključuje da se āyatom: “A prije će i deva kroz iglene uši proći nego li što će takvi u džennet ući” – izražava ili njime ukazuje na ono što se nikada neće desiti, to jest, nikada deva, životinja koja prolazi kroz široka vrata, ne može (neće) proći kroz iglene uši! Ovdje se, na neki način, izražava sarkazam svete kur'anske riječi spram oholih poricatelja božanskih znakova.

...فَقِيلَ: لَا يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ حَتَّى
يَكُونَ مَا لَا يَكُونُ أَبَدًا مِنْ وُلُوجِ
هَذَا الْحَيَوَانِ الَّذِي لَا يَلِجُ إِلَّا فِي بَابٍ
وَاسِعٍ، فِي ثُغْمِ الْإِبْرَةِ ...

Ibn Kaṭīr navodi da većina komentatora čita āyat 7:40., na oblik *al-ğamalu* (الْجَمَلُ) – u značenju i tumačenju: *deva*):

...هَكَذَا قَرَأَهُ الْجُهَيْرِيُّ وَفَسَّرَهُ بِأَنَّهُ
الْبَعِيرُ ...

Zapravo, prema tumačenjima koja daje Ibn Kaṭīr pozivajući se na Ibn Mas'ūda, *al-ğamalu* je “muško koje je odevila deva”, dok – prema jednom drugom predanju – *al-ğamalu* označava mužjaka deve.

قَالَ ابْنُ مَسْعُودٍ: هُوَ الْجَمَلُ ابْنُ النَّاقَةِ، وَ
فِي رِوَايَةٍ رُوحُ النَّاقَةِ ...

Potom se Ibn Kaṭīr poziva na Al-Ḥasana al-Bašrīja koji je dao sljedeće tumačenje: “... dok *al-ba'ir* (الْبَعِيرُ – deva) ne prođe kroz rupu (*hurmu* – حُرْمٌ), tj. iglene ušice...”

وَ قَالَ الْحَسَنُ الْبَصْرِيُّ: حَتَّى يَدْخُلَ
الْبَعِيرُ فِي حُرْمِ الْإِبْرَةِ ...

Potom Ibn Kaṭīr prelazi na drugu qirā'atsku mogućnost, pa kaže da Muğāhid i 'Ikrima donose predanju od Ibn 'Abbāsa u kojem se, ukratko, kaže da je Ibn 'Abbās čitao na oblik

al-ğummalu, to jest [poricatelj neće kroz kapije nebeske proći niti u raj ući] sve dok debelo čvrsto uže ne prođe kroz iglene ušice.

وَقَالَ مُجَاهِدٌ وَعِكرَمَةُ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ: إِنَّهُ
كَانَ يَقْرُؤُهَا يَلِجُ الْجُمَّلُ فِي سَمِّ الْحَيَاطِ ...
يَعْنِي الْحَبْلَ الْعَلِيظَ فِي حُرْمِ الْإِبْرَةِ ...

Štaviše, Ibn Kaṭīr navodi i jedno treće qirā'atsko predanje, od Sa'īda ibn Ġubayra koji je riječ (الجُمَّل) čitao na oblik *al-ğumlu* (الجُمَّل), u značenju debelog, čvrstog brodskog užeta (kojim se brodovi, lađe, čamci... vežu za obale).

وَفِي رِوَايَةٍ أَنَّهُ قَرَأَ حَتَّى يَلِجَ الْجُمَّلُ يَعْنِي
الْحَبْلَ الْعَلِيظَ وَهِيَ الْحَبَالُ الْعِلَاطُ ...

Ismā'īl Haqqī al-Burūsawī donosi mnoga čitanja ovog mjesta iz Kur'āna koje su spomenuli Az-Zamahšarī i Ibn Kaṭīr. Također, Al-Burūsawī navodi da se ovim āyatom želi ukazati na nešto što se nikada ne može dogoditi (*ta'kidu n-naḥfi* – تَأْكِيدُ النَّفْيِ). I ovdje se ukazuje na sarkazam kur'anske poruke spram poricatelja božanskog znakovlja na nutarnjim i vanjskim obzorjima svijeta. Na tragu toga, kao šufijski komentator Kur'āna, Al-Burūsawī smatra da se ovim āyatom, zapravo spomenom deve, ukazuje na otvrdlu i oholu ljudsku dušu koja je, usljed svoje oholosti, postala kao deva, te kao takva ne može stupiti u istinski raj, osim ako se ne očisti vjerezakonskim propisima i lijepim ponašanjem koje nalaže ṭarīqat [privrženost Putu ili šufijskoj praksi]...

...فَالْمَعْنَى أَنَّ النَّفْسَ الْمُتَكَبِّرَةَ لَمَّا صَارَتْ
كَالْجُمَّلِ لِتَكْبُرِهَا لَا تَصْلُحُ لِدُخُولِ
جَنَّةِ الْحَقِيقَةِ إِلَّا بَعْدَ تَرْكِيبِهَا بِأَحْكَامِ
الشَّرِيعَةِ وَآدَابِ الطَّرِيقَةِ ...

2. "A prije će i deva kroz iglene uši proći negoli što će takvi u džennet ući!"

Kao što je i očekivano, veliki broj zapadnih prijevoda Kur'āna išao je za tim da redak 7:40 prevedu tako što će riječ (الجُمَّل) čitati kao (الجُمَّل) – deva, kamila. Arberryjev prijevod glasi: "...nor

they shall enter Paradise until the camel passes through the eye of the needle." (Arberry, 1996:175) Također, Pickthall slijedi isti prevoditeljski postupak: "...nor will they enter the Garden until the camel goeth through the needle's eye." (Pickthall, 1953:124) Na tom tragu i Tarif Khalidi slijedi *the camel* rješenje: "...nor shall they enter the Garden, until the camel enters the eye of the needle." (Khalidi, 2008:121) I George Sale je, još prije gotovo trista godina, dao upravo ovo prevoditeljsko rješenje, gdje se ističe stilska opozicija: *deva – iglene uši!* Saleov prijevod ovog mjesta iz Kur'āna (7:40) glasi: "...neither shall they enter into paradise, until a camel pass through the eye of a needle." (Sale, 2019: CXCI) Također, Maulana Wahiduddin Khan, sa svoje strane, nudi sličan prijevod: "...nor shall they enter Paradise until a camel shall pass through the eye of a needle..." (Khan, 2012:113) K tome, i Abdullah Yusuf Ali opredjeljuje se za riječ 'deva', 'kamila': "...nor will they enter the Garden, until the camel can pass through the eye of the needle." (Ali, 2000:118) (Na samom početku ovog eseja vidjeli smo da se Seyyed Hossein Nasr opredjeljuje za tzv. 'deva-rješenje': "...nor shall they enter the Garden till the camel pass through the eye of the needle.")

Od prijevoda Kur'āna na njemačkom koji su nam sada pri ruci (Friedrich Rückert, Ludwig Ullmann, Max Henning, Rudi Paret i Hartmut Bobzin), svi nude 'deva/kamila' kao prijevodno rješenje (*das Kamel* ili *ein Kamel*).

Friedrich Rückert: "...und sie gehen nicht in den Garten, bis das Kamel durchs Nadelöhr geht..." (Rückert, 2012:109) Ludwig Ullmann: "...nicht eher sollen sie ins Paradies eintreten, als bis ein Kamel durch ein Nadelöhr geht." (Ullmann, 1959:126) Max Henning: "...und sie gehen nicht ins Paradies ein, bevor denn ein Kamel durch ein Nadelöhr geht." (Henning, 2009:155) [Na ovom mjestu Murad Hofmann, priređivač ovog Henningova prijevoda, dodaje jednu karakterističnu podnožnu bilješku: "Diese

populäre Metapher beruht auf einer falschen Übersetzung. Richtig bedeutet sie "bevor denn ein Seil durch ein Nadelöhr geht" – "Ova popularna metafora temelji se na pogrešnom prijevodu. Ispravno prevedena znači: 'prije nego uže prođe kroz iglene uši'].

Rudi Paret: "...und sie werden so lange nicht in das Paradies eingehen, bis ein Kamel in ein Nadelöhr eingeht". (Paret, 1979:111) Hartmut Bobzin: "...und sie werden den Paradiesesgarten nicht eher betreten, bis ein Kamel durch ein Nadelöhr geht." (Bobzin, 2017:133)

I dva prijevoda Kur'āna na francuskom (Jacques Berque i Maurice Gloton) nude 'deva-rješenje' (*le chameau*). Jacques Berque: "...pas plus qu'ils n'entrent au Jardin, jusqu'à ce que le chameau ne pénètre dans le chas d'une aiguille." (Berque, 2015:167) Maurice Gloton: "...ils n'entreront pas dans le Jardin avant que le chameau ne traverse le chas de l'aiguille." (Gloton, 2018:155)

Alessandro Bausani u svome prijevodu Kur'āna na italijanskom nudi 'devu/kamila' (*il cammello*) kao prijevodno rješenje: "...non saranno spalancate per loro le porte del cielo e non entreranno nel Giardino del Paradiso prima che il cammello sia entrato nella cruna d'un ago..." (Bausani, 2016:109)

Napomenimo na ovom mjestu da u svome prijevodu Kur'āna na ruski jezik Игнатий Юлианович Крачковский (Крачковски) nudi "deva-rješenje" (верблюд): "...и не войдут они в рай, пока не войдет верблюд в игольное уxo". (Крачковский, 1990:104)

3. "A prije će i debelo uže kroz iglene uši proći negoli što će takvi u džennet ući!"

Po onom što smo mi uočili, mnogo je veći broj zapadnih prijevoda Kur'āna koji se opredjeljuju za to da istaknu *devu* ili *kamila* (الجُمَّل – *al-ğamal*), umjesto *debelog užeta* (الجُمَّل – *al-ğummal*) u prijevodu āyata 7:40. To smo vidjeli i iz maločas navedenih primjera. Pitanje je: Gdje bi se mogli naći razlozi pa je "deva-rješenje"

odnijelo prevagu nad drugim dostupnim rješenjima? Naravno, u komentarima Kur'ana ravnopravno se navode obje ove qirā'atske mogućnosti ili 'spelovanja', kako kaže Muhammad Asad (Leopold Weiss). Objekte te mogućnosti su pravovjerne, valjane i, takorekuc, kanonske i islamske. Pa ipak, prevalentno veliki broj zapadnih prijevoda nudi "deva-rješenje", a ne "debelo uže-rješenje". Vidjeli smo da Az-Zamahšari (koji se opredjeljuje za *al-ğummalu* – الجُمَّل – *al-ğummalu*, ili debelo uže kao prioritnije rješenje u čitanju, tumačenju i prevođenju ovog mjesta 7:40, iz Kur'ana) tvrdi da je "deva-rješenje" odnijelo prevagu jer je prihvaćeno u narodu. Az-Zamahšari ga naziva *qirā'atu l-ammah* (قِرَاءَةُ الْعَامَّةِ قِرَاءَةُ الْعَامَّةِ) ili 'popularno učenje/čitanje', ono koje je široko rašireno među narodom.

Pa ipak, ovdje bismo napomenuli i jednu drugu vrlo važnu činjenicu. Naime, zapadnim prevoditeljima Kur'ana "deva-rješenje" bilo je prijemčivije jer se ono, na neki način, nalazilo u prasemitskoj i semitskoj vjerskoj tradiciji Bliskoga i Srednjega istoka. Naime, u Novom Zavjetu (usp. Matej, 19:23) kaže se: "Lakše je devi proći kroz iglene ušice nego bogatašu ući u kraljevstvo nebesko". U jednom prijevodu Novoga Zavjeta⁴ na arapski, ovo mjesto glasi:

إِنَّهُ يَعْسُرُ أَنْ يَدْخُلَ عَنِّي إِلَى
مَلَكُوتِ السَّمَوَاتِ... إِنَّ مُرُورَ جَمَلٍ
مِنْ ثَقَبِ إِبْرَةِ أَيْسَرُ مِنْ أَنْ يَدْخُلَ عَنِّي
إِلَى مَلَكُوتِ اللَّهِ.

Vrlo je moguće da je raširenost ove novozavjetne metafore u tradicionalnim kršćanskim svjetovima utjecala na zapadne prevoditelje da

se opredijele za "deva-rješenje", pogotovo im je pogodovala činjenica da tradicionalni komentatori Kur'ana ravnopravno tretiraju kako čitanje *al-ğamalu* tako i čitanje *al-ğummalu*. Izvornik Kur'ana, *al-muṣḥafu l-imām*, u svome *Urtextu* sadrži sva ta i druga mnogobrojna naporedna čitanja Kur'ana. Uvijek je bila zadaća hermeneutike i egzegeze Kur'ana da upozna ta čitanja i da ih naukovno širi kao jednu od važnih značajki nadnaravnosti Kur'ana.

Pa ipak, ima i onih zapadnih prijevoda Kur'ana koji ističu *debelo uže* ili *usukani konopac* (الجُمَّل – *al-ğummal*) kao svoje prevoditeljsko rješenje ayata 7:40. Muhammad Asad (Leopold Weiss) upravo nudi takav prijevod: "...and they shall not enter paradise any more than a twisted rope can pass through a needle's eye..." (Asad, 1964:273) *A twisted rope* ili čvrsto, debelo usukano uže, jeste Asadovo prijevodno rješenje. *A twisted rope* odlično prevodi kur'ansku riječ *al-ğummalu* (الجُمَّل). Asad se susteže da ponudi *devu* (a camel ili *the camel*) kao prijevodno rješenje. U obrazloženju ovoga svoga suzdržavajućeg postupka on kaže: "As for the word *jamal* occurring in this sentence, there is hardly any doubt that its translation, in this context, as 'camel' is erroneous". (Asad, 1964:273) ("A kad je posrijedi riječ *ğamal* koja se navodi u ovoj rečenici, teško da ima bilo kakve sumnje da je, u ovom kontekstu, njezino prevođenje kao 'deva' – pogrešno").

Potom Muhammad Asad nastavlja: "As pointed out by Zamakhshari (and confirmed by other classical commentators, including Rāzī), Ibn 'Abbās

used to read the word in the spelling *jummal*, which signifies 'a thick rope' or 'a twisted cable'..." (Asad, 1964:273) ("Kako je istaknuo Az-Zamahšari, a potvrdili drugi klasični komentatori, uključujući i Ar-Rāzija, Ibn 'Abbās je imao običaj da ovu riječ čita u ovom spelovanju – *ğummal*, što označava 'debelo uže' ili 'usukano uže'...).

Muhammad Asad nije sam u odabiru spelovanja na oblik *al-ğummal* (debelo uže). Naime, Gabriele Mandel u svom prijevodu na italijanski jezik nudi 'uže' ili 'konopac' (*un canapo*) kao svoje prijevodno rješenje za sūru *Zidovi / Al-A'raf*, 7:40: "...ed essi entreranno nel Giardino solo quando un canapo passerà dalla cruna di un ago." (Mandel, 2019:152)

Zaključak

Iz zapadnih prijevoda Kur'ana posve jasno se vidi da su se njihovi autori u svome prevoditeljskom poslu oslanjali na komentare Kur'ana iz klasičnog perioda islama. Komentatori rski utjecaji su bili neminovni i bili su različiti. Zadaća hermeneutike ili egzegeze zapadnih prijevoda Kur'ana u tome je da otkrije razloge prevoditeljskih postupaka u njima. Naime, zapadni prijevodi Kur'ana izloženi su različitim utjecajima, kako onim hermeneutičkim i naučnim, tako i onim izvan hermeneutike. To ćemo itekako dobro uočiti iz poglavlja ove knjige u kojem razmatramo njihovo prevođenje riječi *islām*.

⁴ Arapski tekst naveden prema arapskom prijevodu Biblije (الْكِتَابُ الْمَقَدَّسُ أَيْ كِتَابُ الْعَهْدِ الْقَدِيمِ وَالْعَهْدِ الْجَدِيدِ), The University Press, Cambridge, 1956.

Literatura

Ali, Abdullah, Yusuf (2000). *The Holy Qur'an*. London: Wordsworth Classics of World Literature.
Arberry, Arthur John (1996). *The Koran Interpreted*. New York: Touchstone Rockefeller Center.

Asad, Muhammad (1964). *The Message of the Qur'an*. Mecca: Muslim World League, Geneva: Islamic Centre.
Bausani, Alessandro (2016). *Il Corano*. Milano: BUR Rizzoli.

Berque, Jacques (2015). *Le Coran, Essai De Traduction*. Éditions Albin Michel, Paris.
Bobzin, Hartmut (2017). *Der Koran, Neu übertragen*. München: Verlag C. H. Beck.
Gloton, Maurice, (2018). *Le Coran*. Paris, Dakar: Dar Albouraq.

- Henning, Max (2009). *Der Koran, arabisch-deutsch*. Çağrı Yayınları, Istanbul.
- Khalidi, Tarif (2008). *The Qur'an*. London: Penguin Classics.
- Khan, Maulana Wahiduddin (2012). *The Quran*. New Delhi: Goodword Books.
- Крачковский, Игнатий Юлианович (1990). *КОРАН*. Душанбе: ПФ "Фобос".
- Mandel, Gabriele (2019). *Il Corano, Testo Arabo A Fronte*. Milano: DeA Planeta Libri S.r.l., UTET.
- Nasr, Seyyed Hosein (urednik sa saradnicima) (2015). *The Study Quran*. New York: HarperOne.
- Paret, Rudi (1979). *Der Koran*. Stuttgart: Verlag W. Kohlhammer
- Pickthall, Mohammed Marmaduke (1953). *The Meaning of the Glorious Koran*. London: A Mentor Book.
- Rückert, Friedrich (2012). *Der Koran*. Köln: Anaconda Verlag.
- Sale, George (2019). *The Koran*. Columbia, SC: First Rate Publishers (reprint).
- Ullmann, Ludwig (1959). *Der Koran, Das heilige Buch des Islam*. München: Wilhelm Goldmann Verlag.

الموجز

الإبرة والجمل والجمُل (الحبل الغليظ)

أنس كاريتش

في هذا الفصل (المأخوذ من كتاب «التفسير في ترجمات معاني القرآن الكريم الغربية» وهو كتاب قيد الإعداد) نناقش الاحتمالات المختلفة لترجمة معاني القرآن الكريم، ونأخذ مثالا على ذلك الآية 40 من سورة الأعراف وتفسير معانيها في الترجمات الأوروبية والغربية لمعاني القرآن الكريم. وينجم الاختلاف في الترجمات عن فهم وتفسير كلمة «الجمُل» حيث يمكن أن تلفظ أيضا «الجمُل» وتعني «الحبل الغليظ». إن الترجمات الأوروبية والغربية لمعاني القرآن الكريم التي رجعنا إليها هنا تختار أحد هذين المعنيين في فهم الآية ٤٠ من سورة الأعراف. وقد أوردنا في هذا البحث عددا من النصوص العربية المأخوذة من التفاسير التقليدية للقرآن الكريم والتي يُرى فيها أن هذين المعنيين في فهم الآية 40 من سورة الأعراف معتمدان بنفس الدرجة وبدون تعارض بينهما.

الكلمات الرئيسية: الجمُل، الجمُل، توافق النص القرآني، تشكيل النص القرآني، المقارنة صورة أسلوبية، التهكم في الكتب السماوية.

Summary

A NEEDLE, A CAMEL OR A THICK ROPE

Enes Karić

This article (taken from the book “Hermeneutics of western translations of the Qur’an”, the work that is still in preparation) discusses various options of translating the Qur’an, giving the example of the surah *al-A‘rāf/the Heights*, 7:40, and it is closely related to variations in translations of this particular ayah in European and the western translations of the Qur’an. The origin of these discrepancies lies in differences of understanding and interpreting the word *al-ġamal* (الجمُل – camel), because this word can be consonated and vocalised in this way as well: *al-ġummalu* (الجمُل), meaning “a thick twisted rope”. European and western translations the Qur’an which we consulted here opt for either one of these possibilities of understanding this particular place 7:40. In this article we cited a number of original Arabic texts from classical commentaries of the Qur’an wherein it is evident that these two options were taken in consideration for the understanding of the ayah 7:40, and both were, mostly, considered equally compatible.

Key words: *Al-ġamal* (camel), *al-ġummal* (thick twisted rope), consonating the Qur’an, vocalisation of the Qur’an, comparison as a figure of speech, sarcasm of the holy text